

การประเมินการบริหารโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้
ADMINISTRATIVE EVALUATION OF BASIC EDUCATION SCHOOLS
OF SOUTHERN ISAAAN ALONG THE THAI-CAMBODIA BORDER

สมควร โมทะจิต
Somkuon Motajit

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
Faculty of Education, Vongchavalitkul University

บทคัดย่อ

การประเมินนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อประเมินบริบทของโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้ (2) เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าของโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้ (3) เพื่อประเมินกระบวนการบริหารของโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้ (4) เพื่อประเมินหลักสูตรและการเรียนการสอนของโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้ (5) เพื่อประเมินผลผลิตของโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้ วิธีการประเมินมี 2 วิธี คือ (1) การประเมินรูปแบบ CIPP ประชากร คือ โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งตั้งอยู่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้ และจัดการศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 133 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 โรงเรียนที่เลือกแบบสุ่ม เครื่องมือในการประเมินใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจาก ผู้บริหารโรงเรียน ครูสายผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 1,414 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (2) การประเมินโดยวิธีเชิงธรรมชาติ จำนวน 2 โรงเรียนที่เลือกแบบเจาะจงเป็นกรณีศึกษา ผู้ประเมินเก็บข้อมูลด้วยตนเองจากการสังเกตและสัมภาษณ์จากผู้บริหารโรงเรียน ครูสายผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียน ได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วสร้างข้อสรุป ผลการประเมินพบว่า

1. ด้านบริบท ผู้ปกครองส่วนมากยากจน ชุมชนใช้ภาษาถิ่นและภาษาไทยในการสื่อสาร มีขนบธรรมเนียมประเพณีเฉพาะกลุ่ม มีความเชื่อทางไสยศาสตร์ ในด้านความปลอดภัยของชุมชนมีความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินระดับปานกลาง ร้อยละ 56.30 มีแหล่งบายมุขที่เป็นการพนันอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 38.30 มีผู้ติดยาเสพติด ร้อยละ 34.60 ให้ความเคารพผู้อาวุโส ระดับการศึกษาต่ำ ให้ความสนใจการศึกษาน้อย ไม่ส่งเสริมให้บุตรธิดาได้ศึกษาต่อให้สูงขึ้น แต่มีน้ำใจในการให้ความร่วมมือโรงเรียนเป็นอย่างดี

2. ด้านปัจจัยนำเข้า ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนเป็นเพศชาย ส่วนมากจบปริญญาโท งบประมาณในการบริหารได้จาก รัฐประมาณ 300,000 บาทต่อปีได้รับจากแหล่งอื่นๆประมาณ 100,000 บาทต่อปี ครูสายผู้สอนส่วนมากจบปริญญาตรี สอนไม่ตรงวิชาเอก สื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย วัฒนธรรมองค์กรในโรงเรียนตามแนวชายแดน ส่วนใหญ่เป็นวัฒนธรรมแบบครอบครัว ร้อยละ 35

3. ด้านกระบวนการการบริหาร ผู้บริหารส่วนใหญ่ ใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม บางโรงเรียนมีการบริหารโดยใช้วงจร เดมิ่ง(PDCA) และใช้การบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน(SBM) คุณภาพการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียนด้านการบริหารทั่วไป ด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ มีคุณภาพอยู่ในระดับดี ส่วนด้านบุคคลมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

4.ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 47.50 สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 52.50 โรงเรียน ร้อยละ 47.10 มีการพัฒนาหลักสูตรได้เหมาะสม ครู ร้อยละ 97.50 มีแผนการสอน ครู ร้อยละ 81.10 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 54.30 การวัดผลประเมินผลของครูสายผู้สอน ร้อยละ 65.00 ใช้แบบทดสอบเป็นแบบปรนัย ร้อยละ 47.90 ใช้การวัดผลประเมินผลจากผลงานที่ปฏิบัติจริง และครู ร้อยละ 100 ได้แจ้งผลการสอบหรือผลการวัดและประเมินต่อผู้เรียน

5. ด้านผลผลิต ผลการทดสอบ O-NET และ NT ส่วนใหญ่มีผลการทดสอบเฉลี่ยต่ำกว่าระดับชาติ ผู้บริหารโรงเรียน ร้อยละ 23 ไม่พอใจผลการทดสอบ ครูสายผู้สอน ร้อยละ 47.10 ไม่พอใจผลการทดสอบ ผลการประเมินภายนอกของ สม.ศ.รอบที่ 2 โรงเรียน ร้อยละ 75 ผ่านเกณฑ์การประเมิน ผู้บริหาร และครูสายผู้สอนพอใจต่อผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ผลผลิตที่เป็นผลกระทบ นักเรียนได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเฉลี่ย 16 คนต่อปี ผู้ปกครองส่วนมากส่งบุตรธิดา จำนวน 2 คนให้ได้ศึกษาต่อในระดับสูง บางครอบครัวแต่มีส่วนน้อยที่ส่งลูก จำนวน 1 คน และ 3 คน ได้เรียนต่อในระดับสูงขึ้น มีสมาชิกในบางครอบครัวติดอบายมุขประเภทการพนัน ร้อยละ 23.10 และติดยาเสพติด ร้อยละ 36.30

ผลการประเมินดังกล่าวนี้ เมื่อทำการประเมินโดยวิธีเชิงธรรมชาติ จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ ก็มีผลการประเมินสอดคล้องกับผลการประเมินด้วยรูปแบบ CIPP ทุกประการ

คำสำคัญ : การประเมิน, การบริหาร, โรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้

Abstract

The purposes of this evaluation were 1) to evaluate the context of Basic Educational Schools of Southern Isaan along the Thai-Cambodian border, 2) to evaluate the input of Basic Educational Schools of Southern Isaan along the Thai-Cambodian border, 3) to evaluate the administrative procedure of Basic Educational Schools of Southern Isaan along the Thai-Cambodian border, 4) to evaluate the curriculum and teaching of Basic Educational Schools of Southern Isaan along the Thai-Cambodian border, and 5) to evaluate the output of Basic Educational Schools of Southern Isaan along the Thai-Cambodian border. The Evaluation procedure. There were 2 methods of evaluation. (1) CIPP Evaluation. The population consisted of 133 Basic Educational Schools in education level of Grade 1 and Grade 2 of Southern Isaan along the Thai-Cambodian border under the Basic Education Commission. The sample consisted of randomly selected 40 schools. The questionnaires were used for this evaluation tool distributed to administrators, teachers, and parents of student, totally 1,414 person. The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, mean and standard deviation. (2) Naturalistic Evaluation. Two schools were selected as a case study. The researcher collected the data by observing and interviewing from administrators, teachers, and parents of student. The contents were analyzed to make conclusion.

The evaluation findings were as follows:

1) In the aspect of "context", it was shown that most of the parents were poor. The local dialects and Thai language were used in communication. People were very strict to the customs, and believed in the black magic. The community was safe at a moderate level (56.30%). There were the gambling places at a moderate level (38.30%). There were drug-addicted people in some community (34.60%). Most of the people respected in the elderly people. They had low educational background, and

were not interested in studying. They did not encourage their children to continue studying in the higher level; however, they were really willing to cooperate with the school.

2) In the aspect of “input” , it was found that all the school administrators were male, and most of them graduated the Master degree. The administrative budget was gotten from the government, in the amount of 300,000 baht per year, and from the other sources about 100,000 baht per year. Most of the instructors graduated the Bachelor degree, but they did not teach the subjects that related to their majors. The teaching materials were not enough and up to date. The cultural organization of the schools along the border was the family culture (35%).

3) In the aspect of “administrative procedure”, it was shown that most of the schools administrators used the participative management. Some school administrators used the Deming Cycle (PDCA), and school-based management (SBM). The quality of management of the school administrators, in the aspects of general management, budgeting, and academic were at a high level, whereas, the aspect of personnel was at a moderate level.

4) In the aspect of “curriculum and teaching”, it was revealed that the curriculum was accordant with the requirements of the local at a high level (47.50%), and it was also accordant with the requirements of the students at a high level (52.50%). The schools (47.10%) had developed the curriculum rightfully. The teachers (97.50%) had the lesson plans. The teachers (81.10%) used the student-center teaching method. Teachers used the teaching materials at a moderate level (54.30). The instructors (65%) used the multiple-choices test for the measurement and evaluation, whereas, 47.90 % of instructors used the authentic practices for the measurement and evaluation. All the instructors (100%) had announced the test results, or the evaluation results to the students.

5) In the aspect of “output”, it was shown that most of the students got the O-NET, and NT test scores under the average score. The school administrators (23%) were not satisfied with the test scores. The instructors (47.10%) were not satisfied with the test scores. The schools (75%) passed the second external quality assessment by the Office for National Education Standards and Quality Assessment. The school administrators and instructors were satisfied with the result of quality assessment at a high level, the parents satisfied the school administration at a high level, The students continue studying at a higher level, in the amount of 16 students per year. Most of the parents encouraged two children to continue studying at a higher level, whereas, a few parents encouraged one or three children to continue studying at a higher level. The family members in some families addicted to the gambling (23.10%), and were drug-addicted (36.30%).

When the researcher used the Naturalistic Evaluation by observing and interviewing, the findings were shown accordantly with the CIPP Evaluation, in all of the aspects.

Keyword : Administrative Evaluation, Basis Education Schools, Southern Isaan Along The Thai-Cambodia Border

บทนำ

บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาและการ

สนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น (รัฐธรรมนูญ, 2550) และการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อ

พัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ นอกจากนั้นในมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยังกำหนดการจัดการศึกษาให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน และยังกำหนดอำนาจหน้าที่ให้กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริม กำกับดูแล การศึกษาทุกระดับ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา, 2547) การกำหนดดังกล่าวนี้คนไทยได้รับโอกาสในการเข้าเรียนทุกระดับโดยเฉลี่ยสูงขึ้น จำนวนผู้ได้รับการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานก็มามากขึ้น แต่คุณภาพการศึกษาของนักเรียนไทย ยังคงเป็นปัญหาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะต้องได้รับการแก้ไขในโอกาสต่อไป(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549 : Online) โดยเฉพาะคุณภาพการศึกษาของนักเรียนตามแนวชายแดนไทย

ในปี พ.ศ. 2507 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้ทรงเล็งเห็นปัญหาของราษฎรในถิ่นทุรกันดาร พระองค์ทรงเห็นสภาพของประชาชน ที่แร้นแค้นมีความขาดแคลนไม่ว่าจะเรื่อง การคมนาคมที่ยากลำบาก ซึ่งมีแต่ภูเขา แม่น้ำลำธาร ป่าไม้ และเส้นทางก็ไม่ราบเรียบ มีแต่ความขรุขระของผิวพื้นดิน พระองค์ท่านจึงหาแนวทางแก้ไขปัญหาเหล่านี้ พระราชดำริของพระองค์ทรงเห็นว่าปัญหาต่างๆที่กล่าวมานั้นการศึกษาเท่านั้นที่จะแก้ไขได้ พระองค์ท่านจึงทรงส่งเสริมให้มีการจัดตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนขึ้น(มูลนิธิ พอ. สว .,2551:Online)

กล่าวเฉพาะการจัดการศึกษาตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา มีข้อจำกัดมากมายไม่ว่า จะเป็นผู้ปกครองที่มีฐานะยากจน เพราะมีอาชีพรับจ้างเท่านั้น การศึกษาของผู้ปกครองก็ต่ำ สภาพของครอบครัวแตกแยก ขาดแคลนเครื่องนุ่งห่ม รายได้ไม่พอกับรายจ่าย ขาดทุนทรัพย์ในการศึกษาต่อในระดับสูง (ลลิตริมา วาปีทะ, 2549) นักเรียนตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา เป็นเด็กด้อยโอกาสกว่าเด็กในตัวเมือง จำเป็นต้องจัดการเรียนการสอน โดยมีกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (จรัญ พุ่มเพชร, 2549) นอกจากนั้นใน การทำงานของครู ยังเป็นปัญหาในการจัดการเรียนการสอนต่อนักเรียน (สันติ นนทศิลา, 2549) ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา เช่น ภาระงานของครูซึ่ง พบว่า ครูไทยจำนวนมากต้องทำหน้าที่อื่นนอกเหนือจากการเป็นครูผู้สอน ได้แก่ ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร งานธุรการ นอกจากนี้ครู

ส่วนใหญ่ สอนมากกว่า 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และมีจำนวน มากที่สอนไม่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนจบมา (วิทยากร เชียงกุล, 2552) ทำให้คุณภาพการศึกษาของนักเรียนตามแนวชายแดน ไทย-กัมพูชา มีคุณภาพต่ำ ดังจะเห็นได้จากผลการทดสอบทาง การศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ที่สถาบันทดสอบทาง การศึกษาระดับชาติ (องค์การมหาชน) ได้ทำการทดสอบ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2550 มีระดับต่ำ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (องค์การมหาชน), 2551 : Online)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (องค์การมหาชน) ได้ประเมินคุณภาพการจัดการ การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบแรก พ.ศ.2544 – 2548 จำนวนโรงเรียนทั้งหมด 30,010 แห่ง พบว่า ผู้เรียนร้อยละ 65ไม่ได้มาตรฐานหลายด้าน เช่น ด้านความสามารถในการ คิดอย่างเป็นระบบ ด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นตาม หลักสูตร ด้านแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ พัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่อง และด้านมีทักษะในการทำงาน รักการ ทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ โรงเรียนเหล่านี้เกือบ ทั้งหมดเป็นสถานศึกษาของรัฐที่อยู่ในชนบท ห่างไกล ทุรกันดาร รวมถึงโรงเรียนที่อยู่ตามแนวชายแดนทุกภาคของ ประเทศไทยด้วย จากปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำทำให้ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษา ส่วนหนึ่ง เนื่องมาจากการบริหารโรงเรียนและโรงเรียนที่มีปัญหาดังที่ กล่าวมานั้น ส่วนมากเป็นโรงเรียนที่อยู่ตามแนวชายแดนไทย- กัมพูชา อีสานใต้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน), 2548 : Online) ปัญหา คุณภาพการศึกษานั้น ขึ้นอยู่กับการบริหารโรงเรียนเป็นสำคัญ (วิทยากร เชียงกุล, 2552) สำหรับคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนตามแนวชายแดนไทย กัมพูชานั้น ส่วนมากมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โรงเรียนตามแนวชายแดนไทย- กัมพูชา เป็นโรงเรียนขนาดเล็กกระจายตัวอยู่ตามแนวชายแดน ไทย-กัมพูชา ส่วนชุมชนหรือหมู่บ้านก็มีขนาดเล็ก บุคคลใน ชุมชนหรือในหมู่บ้านมีฐานะยากจน งบประมาณที่จะมาช่วย ส่งเสริมหรือสนับสนุนโรงเรียนมีไม่เพียงพอกับความต้องการ ทำให้ประสบปัญหาด้านการบริหารโรงเรียน (เสริมศักดิ์ วิ ศลาภรณ์, 2552) จากข้อจำกัดดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การ บริหารโรงเรียนตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา นั้นมีปัญหาเป็น อย่างยิ่ง การที่จะแก้ปัญหการบริหารโรงเรียนเหล่านี้ได้อย่าง ถูกต้อง จำเป็นต้องมีการประเมินการบริหารโรงเรียนตามแนว

ชายแดนอย่างเป็นระบบ เพื่อจะได้ทราบข้อมูลที่ถูกต้องและตรงประเด็น ด้วยเหตุนี้ผู้ประเมินจึงต้องการประเมินการบริหารโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้ โดยมีวัตถุประสงค์ของการประเมินดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินบริบทของโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้
2. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าของโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้
3. เพื่อประเมินกระบวนการการบริหารโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้
4. เพื่อประเมินหลักสูตรและการเรียนการสอนของโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้
5. เพื่อประเมินผลผลิตของโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้

วิธีการศึกษา ใช้วิธีการประเมิน 2 วิธี

1) การประเมินโดยรูปแบบ CIPP ของสตัทท์เฟิลบีม (Stufflebeam, 1971) ประกอบด้วยการประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context : C) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input : I) ด้านกระบวนการ (Process : P) และด้านผลผลิต (Product :P)

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งตั้งอยู่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้ และจัดการศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 133 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งตั้งอยู่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้ และจัดการศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร้อยละ 30 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด ได้จำนวน 40 โรงเรียน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง เลือกแบบสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ตารางเลขสุ่ม (Sudman,1976) เมื่อสุ่มได้โรงเรียนใดแล้วให้ถือว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูสายผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนนั้นๆ เป็นผู้ให้ข้อมูล รวมผู้ให้ข้อมูล 1,414 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) การประเมินโดยวิธีเชิงธรรมชาติ (พิสนุ พงศ์ศรี,2551) เป็นกรณีศึกษา เป็นการศึกษาข้อมูลด้วยการสังเกตและการสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง เป็นเฉพาะกรณี ศึกษา 2 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลเป็น ผู้บริหารโรงเรียน ครูสายผู้สอนและผู้ปกครองนักเรียน ได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วสร้างข้อสรุปผลการศึกษา

1. การประเมินโดยรูปแบบ CIPP

1. 2 ผลการประเมินบริบทของโรงเรียนตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้

จากข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ของครูผู้สอนและของผู้ปกครอง ซึ่งเป็นข้อมูลแบบสามเส้า สามารถพรรณนา สภาพความเป็นอยู่ตามแนวชายแดนของผู้ปกครอง สภาพสังคมและชุมชนของผู้ปกครอง สภาพเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน ตลอดจนความร่วมมือของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน ได้ดังนี้

ผู้ปกครองตั้งบ้านเรือนหลังเล็กๆ อาศัยอยู่รวมกันเป็นหมู่บ้าน มีอาชีพเกษตรกรรม ทำนาปีละ 1 ครั้ง ผู้ปกครองส่วนหนึ่งมีอาชีพรับจ้างทั่วไป ประชาชนส่วนใหญ่พูดสองภาษา เช่น ภาษาเขมรและภาษาไทย ภาษาลาวและภาษาไทย ภาษาส่วยและภาษาไทย เป็นต้น ส่วนการคมนาคมในชุมชน ส่วนใหญ่มีความสะดวกปานกลาง ร้อยละ 60.50 มีความสะดวกมาก ร้อยละ 23.30 มีความสะดวกมากที่สุด ร้อยละ 9.80 มีความสะดวกน้อย ร้อยละ 5.30 มีความสะดวกน้อยที่สุด ร้อยละ 1.10 น้ำดื่มน้ำใช้มีพอใช้ปานกลาง ร้อยละ 51.40 มีพอใช้อย่างมาก ร้อยละ 28.10 มีพอใช้อย่างมากที่สุด ร้อยละ 14.40 มีพอใช้น้อย ร้อยละ 5.90 มีพอใช้น้อยที่สุด ร้อยละ 0.30 ประชาชนส่วนมากมีไฟฟ้าใช้ ร้อยละ 90.80 มีไฟฟ้าไม่พอใช้ ร้อยละ 7 ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ ร้อยละ 2.20

สภาพสังคมและชุมชนของผู้ปกครองตามแนวชายแดนไทยกัมพูชา เป็นสังคมชนบท เศรษฐกิจในชนบทกรรมนิยม ประเพณี และนับถือ แขนโคนต์า เรืองมรดก รำแม่ผัด(ผีฟ้า) หรือ หมอธรรมผีฟ้า หรือ ลำช่วง ภายในหมู่บ้านและหน่วยงานของทางราชการที่อยู่ในหมู่บ้าน เช่น โรงเรียน สถานีอนามัย จะมีการสร้างหลุมหลบภัยไว้ทุกแห่ง เอาไว้หลบภัยในขณะที่เกิดการสู้รบระหว่างทหารตามแนวชายแดนที่ติดกับประเทศกัมพูชา ในชุมชนมีการลักขโมยสิ่งของ เช่น ขโมยสายไฟฟ้าในหมู่บ้าน ขโมยแผ่นยางพารา ขโมยข้าวในยุ้งฉางของชาวบ้าน ไร่พอที่จะขโมยได้พวกมีอาชีพจะขโมย พวก

ขโมยเหล่านี้ถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจจับได้ก็แค่ปรับ แล้วปล่อยตัวออกมา เมื่อออกมาแล้วก็ลักขโมยอีก ในบางชุมชนมียาเสพติดระบาดหนัก เพราะมีวัยรุ่นที่ไม่ได้เรียนหนังสือมาชักชวนเด็กนักเรียนตัวโตๆ เสพยาเสพติด ผู้ปกครองบางชุมชนมีความสามัคคีกันดี ร่วมมือ ประดอง ช่วยเหลือกันดี ฟังพาทอาศัยกัน แต่ก็มีผู้ปกครองส่วนหนึ่งอยู่แบบตัวใครตัวมัน สังคมส่วนมากจะเป็นครอบครัวเดี่ยว ครอบครัวแต่ละครอบครัวขาดการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเพราะอยู่อยู่กับการทำมาหากิน

ผู้ปกครองตามแนวชายแดนไทยกัมพูชา ส่วนมากจะยากจน อาชีพส่วนใหญ่ทำนาทำการเกษตร รายได้ประจำไม่มี รับจ้างพอกินไปวันๆ ไม่มีเงินเก็บ เป็นหนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ส่วนหนึ่งไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง แต่ก็มีบางครอบครัวมีฐานะดีเพราะผลผลิตด้านการเกษตรมีราคาสูงขึ้น ผู้ปกครองมีรายได้เฉลี่ย 6,000 บาทต่อเดือนถือว่าเป็นรายได้ที่ต่ำมาก ความยากจนของผู้ปกครองมีโอกาสมเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพราะวาบุตรหลานที่เลี้ยงมาจนโตส่วนหนึ่งจะทำตามสังคมเมือง เช่น ผู้ปกครองต้องซื้อโทรศัพท์มือถือให้ ผู้ปกครองต้องซื้อจักรยานยนต์ให้ บุตรหลานดังกล่าวส่วนหนึ่งก็ไม่ได้ช่วยผู้ปกครองทำงานหาเลี้ยงชีพ

ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชน เป็นเพศชาย ร้อยละ 27.30 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 72.70 มีการศึกษาต่ำส่วนใหญ่ จบชั้นประถมศึกษา บางคนไม่จบชั้นประถม เพราะตอนเป็นเด็กต้องติดตามผู้ปกครองที่ต้องเดินทางไปทำงานในต่างพื้นที่เลยไม่ได้เรียนหนังสือ ผู้ปกครองบางส่วนเกิดมาจากครอบครัวที่ยากจนจึงไม่ได้เรียนหนังสือ พอโตขึ้นมาเป็นหนุ่มเป็นสาวก็แต่งงานมีบุตรก็ไม่ได้เรียนหนังสือ ผู้ปกครองบางส่วนอ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่ได้ ยิ่งขาดโอกาสในการเรียนเพราะต้องช่วยกันทำมาหากินเลี้ยงครอบครัว นอกจากนั้นผู้ปกครองยังมีความคิดที่ไม่รู้ว่าจะเรียนไปทำไม ผู้ปกครองส่วนหนึ่งไม่ได้ให้ความสนใจในการศึกษามากนัก ผู้ปกครองส่วนมากจบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 47.50 ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 29.30 ไม่จบประถมศึกษา ร้อยละ 11.50 ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 7.30 ระดับอนุปริญญา ร้อยละ 6.20

ผู้ปกครองส่วนมากจะให้เกียรติครูอาจารย์ เมื่อมีกิจกรรมจึงให้ความช่วยเหลือกับทางโรงเรียนเป็นอย่างดี ตามควรแก่ฐานะของแต่ละคน บางคนให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนเป็นอย่างดีทั้งด้านแรงงานและแรงทรัพย์ ยกเว้นผู้ปกครองที่ไปทำงานที่ต่างจังหวัด ผู้ปกครองบางคนไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน แม้กรรมการสถานศึกษายังมา

ประชุมไม่ครบองค์ประชุมสักครั้ง ในบางพื้นที่ที่ผู้บริหารโรงเรียนบริหารโรงเรียนไม่ประสบผลสำเร็จโรงเรียนไม่มีชื่อเสียง ชุมชนก็จะเบียดเบียนไม่ยอมให้ความร่วมมือ

1.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของโรงเรียนตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้

ผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ตามแนวชายแดนไทยกัมพูชา ทั้ง 40 โรงเรียน เป็นเพศชาย ร้อยละ 100 จบการศึกษาปริญญาโท ร้อยละ 80 จบการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 20 มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนโดยเฉลี่ย 17 ปี มีจำนวนนักเรียนในโรงเรียนตามแนวชายแดนไทยกัมพูชา เฉลี่ย 190 คน งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐเฉลี่ย 300,000 บาทต่อปี และงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากแหล่งอื่นๆ เฉลี่ย 100,000 บาทต่อปี

ครูสายผู้สอนที่อยู่โรงเรียนตามแนวชายแดนไทยกัมพูชา เป็นเพศชาย ร้อยละ 38.60 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 61.40 จบการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 80 จบการศึกษาปริญญาโท ร้อยละ 15 จบการศึกษอนุปริญญา ร้อยละ 4.60 จบการศึกษาต่ำกว่าอนุปริญญา ร้อยละ 0.40 มีประสบการณ์ในการสอนมาแล้วเฉลี่ย 18 ปี ครูสายผู้สอน ที่สอนตรงวิชาเอกที่เรียนมา ร้อยละ 42.50 สอนไม่ตรงวิชาเอกที่เรียนมา ร้อยละ 57.50 สื่อหรืออุปกรณ์การเรียนการสอน มีจำนวนเพียงพอ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 45 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 43.20 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 8.20 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 3.60 สื่อหรืออุปกรณ์การเรียนการสอน มีสภาพพร้อมใช้ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 48.60 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 31.10 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 13.20 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 7.10 สื่อหรืออุปกรณ์การเรียนการสอน มีความทันสมัยต่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 46.10 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 35.70 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 11.80 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 6.10 อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 0.40

วัฒนธรรมองค์กรในโรงเรียนตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้ นั้นครูมีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง มีวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันแบบที่แบบน้อง ครูผู้น้อยจะให้ความเคารพต่อครูที่มีอายุมากกว่าหรือมีตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูงกว่า มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รักความสามัคคี มีความเป็นอยู่อย่างไทย ให้ความร่วมมือกันดี ช่วยเหลือเกื้อกูลกันดี ฟังพาทอาศัยกันดี คณะครูต้องการให้โรงเรียนที่ตนทำหน้าที่อยู่มีความโดดเด่นในเชิงวิชาการ

1.3 ผลการประเมินกระบวนการบริหารของโรงเรียน ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้

ผู้อำนวยการโรงเรียนมีกระบวนการบริหารโรงเรียนอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า การเปลี่ยนแปลงทำให้มีพลังผลักดันที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนสูงขึ้น บริหารยึดหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า บางโรงเรียนมีการบริหารโดยใช้วงจรคุณภาพคือวงจรเดมมิง (Deming Cycle) 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการวางแผน (Plan) 2) ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน (Do) 3) ขั้นตอนการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check) 4) ขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข (Act) โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน

ระดับคุณภาพการบริหารของผู้อำนวยการโรงเรียนตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้

เมื่อศึกษาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพการบริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูสายผู้สอน พบว่าระดับคุณภาพการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียน ด้านวิชาการอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.53, S.D.=.37$) ด้านบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.46, S.D.=.25$) ด้านงบประมาณ อยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.71, S.D.=.27$) ด้านบริหารทั่วไป อยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.75, S.D.=.24$)

1.4 ผลการประเมินหลักสูตร และการเรียนการสอนของโรงเรียนตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้

หลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เพราะก่อนทำหลักสูตรมีการประชุมร่วมกันหลายฝ่าย จึงทำให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 47.50 โรงเรียนส่วนมากได้จัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับท้องถิ่นเป็นอย่างดี หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 52.50 เมื่อโรงเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปแล้วระยะหนึ่ง ก็มีการประเมินหลักสูตร เมื่อทราบข้อดีข้อด้อยทางโรงเรียนจะมีการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ดีหรือให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โรงเรียนร้อยละ 47.10 มีการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมาก โรงเรียนร้อยละ 33.60 มีการใช้สื่อในกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนใช้สื่อประกอบการการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 54.30 การวัดผล

ประเมินผลการเรียนรู้จากผลงานที่ปฏิบัติจริงของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 47.90

ในการสอนครูร้อยละ 97.50 มีแผนการสอน ครูร้อยละ 2.50 ไม่มีแผนการสอน ครูสายผู้สอนร้อยละ 100 ได้นำผลการสอบหรือผลการวัดผลประเมินผลแจ้งต่อนักเรียนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข ครูใช้แบบทดสอบปรนัย ร้อยละ 65 ใช้โครงการและวิธีอื่นๆในการวัดผลประเมินผล ร้อยละ 22.90 ใช้แบบทดสอบอัตนัย การสังเกต ตรวจผลงานตามสภาพจริง ร้อยละ 9.30 และการสอบถามนักเรียน ร้อยละ 2.90 ส่วนการปรับปรุงแก้ไขผลการเรียนของนักเรียนที่สอบไม่ผ่าน ใช้การสอนซ่อมเสริม สอบแก้ตัว การทำรายงานส่ง ร้อยละ 94.60

1.5 ผลการประเมินผลผลิตของโรงเรียนตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้

1.5.1 ผลการสอบระดับชาติ

1) ผลการสอบ O-NET ป.6 ปีการศึกษา 2552 ในระดับชาติ วิชาภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 38.58 ส่วนผลการทดสอบของโรงเรียนชั้นพื้นที่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชาทั้ง 40 โรงเรียน พบว่า วิชาภาษาไทย นักเรียนมีผลการทดสอบผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 7.50 และนักเรียนมีผลการทดสอบไม่ผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 37 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 92.50 ผลการสอบ O-NET ป.6 ปีการศึกษา 2552 ในระดับชาติ วิชาคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 35.88 ส่วนผลการทดสอบของโรงเรียนชั้นพื้นที่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชาทั้ง 40 โรงเรียน พบว่าวิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนมีผลการทดสอบผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 7.50 และนักเรียนมีผลการทดสอบไม่ผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 37 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 92.50 การสอบ O-NET ป.6 ปีการศึกษา 2552 ในระดับชาติ วิชาวิทยาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 38.67 ส่วนผลการทดสอบของโรงเรียนชั้นพื้นที่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชาทั้ง 40 โรงเรียน พบว่า วิชาวิทยาศาสตร์ นักเรียนมีผลการทดสอบผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 5 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 12.50 และนักเรียนมีผลการทดสอบไม่ผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 35 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 87.50 การสอบ O-NET ป.6 ปีการศึกษา 2552 ในระดับชาติ วิชาภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ย 31.75 ส่วนผลการทดสอบของโรงเรียนชั้นพื้นที่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชาทั้ง 40 โรงเรียน พบว่า วิชาภาษาอังกฤษ นักเรียนมีผลการทดสอบผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 10 และนักเรียนมีผลการทดสอบ

ไม่ผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 36 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 90

2) ผลการสอบ NT ป.3 ปีการศึกษา 2552

ในปี พ.ศ. 2552 สำนักทดสอบการศึกษา ระดับชาติ ไม่ได้ประมวลผลค่าเฉลี่ยในระดับชาติไว้ คำนวณแต่ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาเท่านั้น ผู้วิจัยจึงได้นำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกับผลการสอบ NT ป.3 ปีการศึกษา 2551 ค่าเฉลี่ยในระดับชาติ วิชาภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 51.60 ส่วนผลการทดสอบของโรงเรียนชั้นพื้นที่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา ทั้ง 40 โรงเรียน พบว่า วิชาภาษาไทย นักเรียนมีผลการทดสอบผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 10 และนักเรียนมีผลการทดสอบไม่ผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 36 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 90 ผลการสอบ NT ป.3 ปีการศึกษา 2551 ค่าเฉลี่ยในระดับชาติ วิชาคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 48.39 ส่วนผลการทดสอบของโรงเรียนชั้นพื้นที่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชาทั้ง 40 โรงเรียน พบว่า วิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนมีผลการทดสอบผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 15 และนักเรียนมีผลการทดสอบไม่ผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 34 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 85 ผลการสอบ NT ป.3 ปีการศึกษา 2551 ค่าเฉลี่ยในระดับชาติ วิชาวิทยาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 47.90 ส่วนผลการทดสอบของโรงเรียนชั้นพื้นที่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชาทั้ง 40 โรงเรียน พบว่า วิชาวิทยาศาสตร์ นักเรียนมีผลการทดสอบผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 2.50 และนักเรียนมีผลการทดสอบไม่ผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 39 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 97.50

3) ผลการประเมินภายนอกของ สมศ.รอบที่ 2 พบว่า โรงเรียนมีผลการประเมินภายนอกของ สมศ.รอบที่ 2 ผ่านเกณฑ์การประเมิน จำนวน 30 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 75 และโรงเรียนมีผลการประเมินไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน จำนวน 10 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 25

1.5.2 ความพึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียนและครูสายผู้สอน

1) ความพึงพอใจในผลการสอบ O-NET ของนักเรียนชั้น ป.6 ปีการศึกษา 2552 นั้นทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความเห็นใกล้เคียงกันมาก ส่วนมากไม่พอใจ รองลงไปพอใจ และมีจำนวนน้อยพอใจมาก

2) ความพึงพอใจในผลการสอบ NT ของนักเรียนชั้น ป.3 ปีการศึกษา 2552 นั้นทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนมี

ความเห็นแตกต่างกันมาก ผู้บริหารร้อยละ 47.50 พอใจผลการสอบมาก ร้อยละ 27.50 พอใจแต่ต้องปรับปรุง และร้อยละ 23 ไม่พอใจ ส่วนครูผู้สอนร้อยละ 41.40 ไม่พอใจผลการสอบ ร้อยละ 35.40 พอใจมาก ร้อยละ 23.20 พอใจแต่ต้องปรับปรุง

3) ความพึงพอใจในผลการประเมินของ สมศ.รอบที่ 2 การประเมินจาก สมศ.นั้น ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความเห็นไปในแนวทางเดียว กล่าวคือ ผู้บริหารร้อยละ 95 พอใจมาก ครูผู้สอนร้อยละ 70 พอใจมาก

1.5.3 ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนตามแนวชายแดน อีสานใต้

เมื่อศึกษาผลกระทบ พบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 42.90 มีบุตรธิดา 2 คน การศึกษาต่อในรอบปีที่ผ่านมาของนักเรียนที่จบชั้น ป.6 ในปีการศึกษา 2552 มีจำนวนนักเรียนได้ศึกษาต่อเฉลี่ย จำนวน 16 คนต่อปี ทุกคนได้เข้าศึกษาต่อในการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี คือตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้เข้าศึกษาต่อเพราะว่ามีโรงเรียนขยายโอกาสในแต่ละกลุ่มโรงเรียนอยู่แล้ว เมื่อบุตรธิดาที่จบการศึกษา ป.6 แล้วสามารถช่วยเหลืองานภายในครอบครัวได้ ไม่ว่าจะเป็นการทำความสะดวกสบาย ทำงานเกษตรทำสวนในบางครั้ง ช่วยเลี้ยงวัวเลี้ยงควาย เลี้ยงเป็ดเลี้ยงไก่ได้ตามสมควร ด้านบุตรธิดาที่จบการศึกษา ป.6 ร้อยละ 88.90 สามารถช่วยเหลือครอบครัวได้ บุตรธิดาที่จบการศึกษา ป.6 ร้อยละ 11.10 ไม่ได้ช่วยเหลือครอบครัว จำนวนผู้ไม่ติดต่อบายมุขในครอบครัวที่เป็นการพนัน ร้อยละ 76.90 และมีจำนวนผู้ติดต่อบายมุขในครอบครัวที่เป็นการพนัน ร้อยละ 23.10 ด้านจำนวนผู้ติดต่อบายมุขในชุมชน พบว่า มีจำนวนผู้ติดต่อบายมุขในชุมชน ร้อยละ 36.30 และไม่มีจำนวนผู้ติดต่อบายมุขในชุมชน ร้อยละ 63.70

2. การประเมินโดยวิธีเชิงธรรมชาติ ผลประเมินโดยวิธีเชิงธรรมชาติจากการสังเกตและการสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูสายผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียน มีความคิดเห็นสอดคล้องกับการประเมินโดยรูปแบบ CIPP ทุกประการ เช่น ผู้ปกครองส่วนมากยากจน ส่วนใหญ่พูดสองภาษา มีภาษาเขมรและภาษาไทย ภาษาลาวและภาษาไทย ภาษาส่วยและภาษาไทย ครูสายผู้สอนสอนไม่ตรงวิชาเอก ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน

อภิปรายผลการประเมิน

ผู้ประเมินได้อภิปรายผลการประเมิน การบริหาร การศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้ ใน 5 ประเด็น ดังต่อไปนี้

(1) อภิปรายผลการประเมินบริบทของโรงเรียน ขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้

จากผลการประเมิน พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ตั้ง บ้านเรือนอยู่ในบริเวณพื้นที่ราบสูง ขาดแคลนน้ำสำหรับการ บริโภคและอุปโภค ไฟฟ้ามีใช้เกือบทุกครัวเรือน ใช้ภาษาถิ่น สองภาษาในการสื่อสาร เช่น ภาษาเขมรและภาษาไทย เป็น สังคมชนบท เครื่องครัดในขนบธรรมเนียมประเพณี แบบดั้งเดิม มีความเชื่อทางไสยศาสตร์ ชุมชนมีพื้นที่ติดกับชายแดนไทย- กัมพูชา ถือว่าเป็นพื้นที่ที่เสี่ยงภัยตามแนวชายแดน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีปานกลาง และมีแหล่ง อบรมอยู่ที่อยู่ในชุมชนปานกลาง ฐานะเศรษฐกิจของผู้ปกครองส่วนใหญ่ค่อนข้างยากจน เพราะมีหนี้สิน ผู้ปกครอง ทำการเกษตรกรรม ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชน มีการศึกษา ต่ำไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา เพราะจบชั้นประถมศึกษาภาค บังคับ และให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ที่ เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าสภาพภูมิประเทศทั่วไปตามแนวชายแดน ไทย-กัมพูชา อีสานใต้ เป็นที่ราบสูง บางที่เป็นภูเขา มีความ แห้งแล้ง ผู้ปกครองส่วนใหญ่มาจากหลายพื้นที่อพยพไปตั้ง บ้านเรือนอยู่บนภูเขาและพื้นที่ราบสูง เพื่อทำเป็นที่อยู่อาศัย และทำการเกษตร ทำลายป่าไม้ทำให้ฝนไม่ตกตามฤดูกาลทำ ให้ขาดแคลนน้ำ หลายพื้นที่ไม่มีไฟฟ้าเข้าถึง ภาษาที่ใช้ในการ สื่อสาร ใช้ภาษาถิ่นกับภาษาไทยในการสื่อสารเพราะมีการ อพยพมาจากถิ่นอื่นเข้ามาอาศัยรวมกันอยู่เป็นหมู่บ้านตาม แนวชายแดน จึงมีคนพูดหลายภาษาไปอาศัยอยู่เป็นจำนวน มาก นับว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสริมศักดิ์ วิชาลา ภรณ์ (2552 : 186) ที่พบว่าสภาพพื้นที่ชายแดนของไทย- กัมพูชาเป็นพื้นที่ชายแดนส่วนหนึ่งของประเทศที่มีลักษณะ ของคนชายขอบ มาจากหลายชาติพันธุ์ มีฐานะยากจนไปอาศัย อยู่ จึงทำให้เกิดความยากลำบากในการประกอบอาชีพ ขาด แคลนน้ำและไฟฟ้า การคมนาคมก็ไม่สะดวก

ในชุมชนมีการลักขโมย สาเหตุมาจากคนในชุมชน หลายคนติดการพนันและติดสิ่งเสพติด จึงต้องการทรัพย์สิน เงินทองไปเล่นการพนันและไปซื้อยามาเสพ หน่วยงานทาง ราชการไม่สามารถกำจัดปัญหาเหล่านี้ให้หมดไปจากชุมชน และพื้นที่ชายแดนได้อย่างถาวร จากการสังเกตและสัมภาษณ์

ทำให้ทราบข้อเท็จจริงบางประการว่า เยาวชนที่ไม่ได้เรียน หนังสือจะชักชวนนักเรียนให้เสพยาและเป็นตัวแทนขายยา ตามสถานศึกษา ตำรวจบางคนได้นำยาเสพติดมาให้เยาวชน นำไปจำหน่าย เพื่อแลกกับการไม่จับกุม ซึ่งผู้ปกครองก็ไม่สามารถเอาผิดกับตำรวจได้ เพราะเกรงกลัวจะได้รับอันตราย ปัญหาเหล่านี้จึงยังคงมีให้เห็นอยู่ทั่วไป และแก้ไขได้ยาก มี เพียงหนทางเดียวที่จะแก้ปัญหานี้ได้นั้นก็คือ ต้องสร้างภูมิคุ้มกัน ให้กับคนในชุมชนและทำให้สังคมเกิดความเข้มแข็ง ทุกคนเป็น น้ำหนึ่งใจเดียวกัน จึงจะสามารถเอาชนะต่อสิ่งไม่ดีทั้งหลายได้

ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจนก็เนื่องมาจากบาง ชุมชน เช่น ส่วยหรือกูย จะไม่ประหยัด เพราะคนเผ่านี้จะหา กินไปวันๆ พวกนี้จะมีหัวหน้าหรือผู้นำอย่างไม่เป็นทางการ ใน การทำงานถ้าหัวหน้านำหรือพาไปก็จะไป ถ้าหัวหน้าบอกหยุด หรืออย่าทำ ถึงจะจ้างค่าแรงแพงขนาดไหนก็จะไม่ทำ เพราะ พวกนี้จะเชื่อหัวหน้าหรือผู้นำเป็นอย่างมาก ในวันหนึ่งๆ หาก ทำงานได้ค่าแรงก่อนกลับบ้านในตอนเย็นจะแฉ่งที่ร้านค้า เพื่อดื่มเหล้าและพูดคุยกัน เมื่อได้เวลาพอควรจึงจะแยกกัน กลับบ้าน ด้วยเหตุนี้จึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้คนพวกนี้มี ฐานะยากจน ไม่ประสบความสำเร็จในอาชีพและไม่พบกับ ความร่ำรวย

ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำจบเพียงระดับประถมศึกษา และผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา จึงไม่ สนับสนุนให้บุตรธิดาได้ศึกษาต่อ อีกทั้งยังไม่มีเงินสำหรับส่งลูก ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น สถานที่เรียนก็อยู่ไกล การเดินทาง ยากลำบาก เรียนจบแล้วก็ไม่รู้ว่าจะไปทำงานที่ไหน หลายคน จึงต้องออกมาช่วยผู้ปกครองทำงาน เพราะได้เงินเร็ว บางคนก็ แต่งงานมีครอบครัวและแยกย้ายไปทำงานต่างจังหวัด เพราะ ไม่ได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมี นโยบายให้นักเรียนเรียนจบการศึกษาภาคบังคับ แต่ก็ยังมี ผู้ปกครองหลายคนไม่สนับสนุนให้บุตรธิดาเข้าเรียนตามช่วง อายุ

ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนอยู่ ในระดับดี จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองฯ ส่วนใหญ่ยินดีให้ ความช่วยเหลือและร่วมมือกับทางโรงเรียนในการพัฒนา สถานศึกษาในชุมชนของตนให้มีความเจริญและให้มีคุณภาพ ทัดเทียมกับสถานศึกษาในตัวจังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับ เสริม ศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2552 : 210) ที่วิจัยพบว่าปัจจัยที่เอื้อต่อ ความสำเร็จของการศึกษา คือ ความเสียสละของครูและ บุคลากรทางการศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน ความรู้

ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองบางคนให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน ทั้งเสียสละด้านแรงงานและด้านกำลังทรัพย์ เพื่อให้บุตรธิดามีความรู้ความสามารถ จะได้นำพาชุมชนไปสู่ความเจริญในภายภาคหน้าต่อไป

(2) อภิปรายผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้

จากผลการประเมิน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนเป็นเพศชาย ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโท มีประสบการณ์ทำงานเฉลี่ย 17 ปี จำนวนนักเรียนในโรงเรียนโดยเฉลี่ย 190 คน โรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลเฉลี่ย 300,000 บาทต่อปี และได้รับงบประมาณสนับสนุนจากแหล่งอื่นเฉลี่ย 100,000 บาทต่อปี ครูสายผู้สอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ครูร้อยละ 57.50 สอนไม่ตรงวิชาเอก มีประสบการณ์ในการสอนเฉลี่ย 18 ปี สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ ไม่ทันสมัย วัฒนธรรมองค์กรในโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นวัฒนธรรมแบบครอบครัว ร้อยละ 35.00 บริเวณตามแนวชายแดนเป็นพื้นที่เสี่ยงภัยและเป็นพื้นที่ราบสูง อยู่ในถิ่นทุรกันดาร จึงไม่เหมาะสมที่จะมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้หญิง ซึ่งจะทำให้การบริหารงานโดยทั่วไปไม่สะดวกและผู้หญิงก็มีขีดจำกัดในเรื่องของความคล่องตัว ความเป็นอยู่ และการยอมรับของคนในชุมชน ไม่เหมือนกับผู้บริหารที่เป็นผู้ชาย หน่วยงานต้นสังกัดจึงได้พิจารณาบรรจุแต่งตั้งหรือโยกย้ายเฉพาะผู้ชาย เพื่อลดความเสี่ยงในด้านต่างๆ เพราะถ้าผู้บริหารที่เป็นผู้หญิงซึ่งมีจำนวนน้อยไปประจำที่โรงเรียนตามแนวชายแดน ก็เพราะกลัวภัยต่างๆดังเช่น รายงานข่าวที่รายงานในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ (2554 : 1) เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2554 ระบุว่า กลางดึกเสียงปืนดังที่ภูมชะเออกว่า 30 นาที ชาวบ้านภูมชะเออ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ วิ่งเข้าหลุมหลบภัยกันวัน วันที่ 28 เมษายน 2554 โฆษกกองทัพบก เปิดเผยว่า เขมรยิงปืนใหญ่ปะทะทั้งคืน พยายามจะรุกล้ำเข้ามาในเขตประเทศไทย คนไทยอพยพกันวัน วันที่ 29 เมษายน 2554 แม่ทัพภาค 2 แถลงข่าวว่า ปะทะกันตลอดคืน ทหารไทยตาย 1 บาดเจ็บ 3 นาย วันที่ 24 พฤษภาคม 2554 แม่ทัพภาค 2 รายงานว่า สถานการณ์ดีขึ้น มียิงกันประปรายและในวันเดียวกันนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์สั่งปิดค่ายอพยพ ให้กลับบ้านหลังเหตุปะทะชายแดนไทย-กัมพูชา สงบลง” ด้านการศึกษาผู้ชายจะมีโอกาสได้ศึกษาสูงกว่าเพราะสะดวกในการเดินทางเข้าไปศึกษาต่อมากกว่า จึงทำให้มีวุฒิการศึกษาสูงกว่า

ผู้บริหารบางคนมีประสบการณ์อยู่ระหว่าง 3-4 ปี มาปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บริหารใหม่ๆ เมื่อครบวาระก็รีบขอย้ายออกไป จึงทำให้บางพื้นที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารบ่อยครั้ง บางโรงเรียนตำแหน่งผู้บริหารยังว่างอยู่ และจะเห็นว่าโรงเรียนตามแนวชายแดนจะมีจำนวนนักเรียนเฉลี่ย 190 คน ซึ่งจัดเป็นโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลเป็นเงินรายหัวนักเรียนเฉลี่ย 300,000 บาทต่อปี แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการภายในโรงเรียน ผู้บริหารจึงต้องมียุทธศาสตร์จัดหางบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้บริหารแต่ละคนที่จะมีความสามารถในการบริหารจัดการและจัดหางบประมาณให้ได้ตามความต้องการ เพื่อให้บริหารงานในโรงเรียนให้เจริญต่อไป

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครูสายผู้สอนและผู้ปกครอง ทำให้ทราบว่าเหตุที่โรงเรียนตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา มีครูสายผู้สอนที่เป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย เป็นเพราะว่าปัจจุบันการสอบบรรจุส่วนใหญ่มีจำนวนผู้หญิงที่สอบขึ้นบัญชีได้มากกว่าผู้ชาย ครูสายผู้สอนส่วนใหญ่จะจบปริญญาตรี เพราะมีโอกาสเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นน้อยมาก เนื่องจากสถานที่เรียนอยู่ไกล การเดินทางไม่สะดวก จะพบครูที่บรรจุใหม่ค่อนข้างมากและมีประสบการณ์สอนตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป เมื่ออยู่ครบวาระก็จะขอย้ายกลับภูมิลำเนาหรือย้ายเข้าเมือง เพื่อหาโรงเรียนที่สะดวกสบายมีความปลอดภัยกว่า ที่เหลืออยู่จะเป็นครูสายผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงาน ส่วนใหญ่เป็นครูที่มีภูมิลำเนาอยู่แถวชายแดนและบางคนก็มีครอบครัวอยู่แล้ว จึงไม่ได้ย้าย สื่อหรืออุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนมีน้อยไม่เพียงพอ ที่มีอยู่ค่อนข้างเก่า ไม่ทันสมัย และไม่น่าสนใจ ครูสายผู้สอนส่วนใหญ่สอนตามตำราเรียน บางส่วนสอนโดยไม่ใช้สื่อประกอบ ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ไม่กว้างขวาง โลกทัศน์คับแคบ ขาดการดูแลเอาใจใส่จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ครูสายผู้สอนขาดขวัญกำลังใจในการทำงานจากผู้บริหารโรงเรียนและผู้บริหารจากต้นสังกัด

วัฒนธรรมองค์กรในโรงเรียนตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา เป็นวัฒนธรรมแบบครอบครัว ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าผู้บริหารและครูอยู่ร่วมกันฉันพี่น้อง นับถือผู้อาวุโส เป็นครูต่างถิ่น พักอาศัยอยู่บ้านพักครูหรือบ้านเช่าในหมู่บ้าน ต้องพึ่งพาครูสายผู้สอนรุ่นพี่หรือผู้นำในชุมชน เมื่อได้อาศัยเกื้อกูลกันนานวันเข้าจึงเกิดเป็นความผูกพัน สนิทสนม รักใคร่ปรองดอง เสมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน ทุกคนจึงต้องสมัครสมานสามัคคีกัน

(3) อภิปรายผลการประเมินกระบวนการบริหาร
โรงเรียนชั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้

จากผลการประเมิน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ยึดหลักธรรมาภิบาล บางโรงเรียนมีการบริหารโดยใช้วงจรเดมมิง (Deming cycle) ใช้การบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน (SBM) มีความยืดหยุ่น คุณภาพการบริหารงานของผู้บริหาร ด้านบริหารทั่วไปอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.75$) ด้านงบประมาณมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.71$) ด้านวิชาการมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.53$) และด้านบุคคลมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.46$) การบริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ทำให้ทุกคนได้แสดงบทบาท และมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีผู้บริหารในบางโรงเรียน ใช้กระบวนการบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ได้แก่ 1) หลักการกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษา 2) หลักการมีส่วนร่วม 3) หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน 4) หลักการบริหารตนเอง และ 5) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผลการประเมินการบริหารมีคุณภาพอยู่ในระดับดี แต่ก็ยังมีผู้บริหารในบางโรงเรียนได้ใช้หลักการบริหารแบบยึดหยุ่น เพราะทุกคนมาจากต่างถิ่น ต้องมาอยู่ในที่ห่างไกลความสะดวกสบาย ผู้บริหารจึงต้องการให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และอาศัยอยู่ร่วมกันแบบครอบครัว มีความผูกพันกัน ช่วยเหลือกันเสมือนเป็นพี่น้องร่วมท้องพ่อแม่เดียวกัน ซึ่งตรงกับ สุวิมล ว่องวานิช (2546 : 45) ที่ได้ทำการประเมินผลการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : พุทธศักราช 2542 และพบว่า คุณภาพและความสามารถของผู้บริหารในหลายโรงเรียน เกิดจาก การบริหารโรงเรียนแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) และสอดคล้องผลการวิจัยของ อรรถ ปราบ ริปุตลุง (2553 : 40) ที่พบว่าระดับคุณภาพการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับดี เพราะว่ามีผู้อำนวยการโรงเรียนส่วนมากจบการศึกษาในระดับสูงและมีประสบการณ์ในการทำงานหลายปี แต่ที่ระดับคุณภาพการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนด้านบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง สาเหตุเกิดจาก จำนวนบุคลากรในโรงเรียนมีจำนวนไม่เพียงพอ ครูสายผู้สอนไม่ครบชั้น ครูสายผู้สอนหรือผู้บริหารมีการโยกย้ายบ่อย บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจ และไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากผู้บังคับบัญชาอย่างต่อเนื่อง และเป็นธรรม

(4) อภิปรายผลการประเมินหลักสูตรและการเรียนการสอน

ผลการประเมินหลักสูตรและการเรียนการสอนของโรงเรียนชั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้ พบว่า หลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก โรงเรียนร้อยละ 47.10 มีการพัฒนาหลักสูตรให้ดีและเหมาะสม ครูร้อยละ 97.50 มีแผนการสอนครูสายผู้สอนร้อยละ 81.10 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดผลประเมินผลของครูสายผู้สอนใช้แบบทดสอบเป็นแบบปรนัยเป็นส่วนมาก และครูสายผู้สอนร้อยละ 100 ได้แจ้งผลการสอบหรือผลการวัดและประเมินต่อผู้เรียน จากผลการประเมินที่พบว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการกับท้องถิ่นถือว่าทำได้ดีมากเพราะว่าเป็นความต้องการของหลักสูตรแกนกลางที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากใกล้ตัวก่อน ซึ่งผู้บริหารและครูก็ได้ดำเนินการตามนั้น ผู้บริหารและครูได้รับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน จึงทำให้ครูที่มีแผนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่โรงเรียนมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนจึงไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย

(5) อภิปรายผลการประเมินผลผลิตของโรงเรียนชั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้

จากผลการประเมิน พบว่าผลการทดสอบระดับชาติชั้นพื้นฐาน (O-NET) ป.6 ปีการศึกษา 2552 มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าในระดับชาติ เป็นสาเหตุให้โรงเรียนตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา มีผลการทดสอบไม่ผ่านเกณฑ์ในระดับชาติ เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ก็เนื่องจากว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจการเรียน แล้วจึงถูกชักจูงเพื่อไปเสพยาเสพติดและเล่นการพนัน ผู้ปกครองก็ไม่ค่อยได้ดูแลเอาใจใส่ ในเรื่องการศึกษาของบุตรหลาน ไม่สนับสนุนให้ได้เรียนต่อในระดับสูง ประกอบกับอุปกรณ์การเรียนการสอนและงบประมาณก็ขาดแคลน แต่แม้กระนั้นครูก็ยังตั้งใจสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารและครูสายผู้สอน ไม่พอใจต่อผลการสอบดังกล่าว ส่วนผลการทดสอบ NT ป.3 ปีการศึกษา 2552 (เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยปีการศึกษา 2551) มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าในระดับชาติเช่นกัน จึงเป็นสาเหตุให้โรงเรียนตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา มีผลการทดสอบไม่ผ่านเกณฑ์ในระดับชาติ เป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน จากผลการทดสอบทำให้ผู้บริหาร ร้อยละ 23 ไม่พอใจผลการทดสอบ และครูสาย

ผู้สอน ร้อยละ 47.10 ไม่พอใจผลการทดสอบ ส่วนผลการประเมินภายนอกของ สมศ. รอบ 2 มีโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน จำนวน 30 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 75 จากกลุ่มตัวอย่าง 40 โรงเรียน ผู้บริหารร้อยละ 95 มีความพอใจ และครูสายผู้สอนร้อยละ 70 มีความพอใจผลการประเมินของ สมศ.ดังกล่าว ส่วนผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการบริหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.88$) ต่อการบริหารโรงเรียน ด้านผลผลิตที่เป็นผลกระทบ พบว่าการศึกษาต่อของนักเรียนชั้น ป.6 ปีการศึกษา 2552 มีจำนวนนักเรียนที่ได้รับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเฉลี่ย 16 คนต่อปี จำนวนนักเรียนไม่ได้ศึกษาต่อและมิจานทำ เฉลี่ย 0.35 คนต่อปี แสดงว่าจำนวนนักเรียนที่ศึกษาต่อมีมากกว่า เพราะมีโรงเรียนขยายโอกาสที่ตั้งอยู่ใกล้ชุมชน จากการสอบถามเรื่องการส่งบุตรธิดาให้ศึกษาต่อสูงขึ้นในแต่ละครอบครัว พบว่า ผู้ปกครองส่วนมากส่งบุตรธิดาจำนวน 2 คน ให้ได้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น บางครอบครัวแต่มีส่วนน้อยที่ส่งลูก จำนวน 1 คน และ 3 คน ได้เรียนในระดับที่สูงขึ้น ส่วนบุตรธิดาที่จบการศึกษาในชั้น ป.6 แล้วสามารถช่วยเหลือครอบครัวได้ มีร้อยละ 88.90 สมาชิกในครอบครัวที่ติดอบายมุขประเภทการพนัน มีร้อยละ 23.1 และติดยาเสพติด มีร้อยละ 36.30

ผลการทดสอบ (O-NET) และผลการทดสอบ NT โรงเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ในระดับชาติ เนื่องมาจาก ครูไม่ครบ ครูย้ายบ่อย โรงเรียนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก งบประมาณในการพัฒนามีน้อยหรือไม่มีเลย ซึ่งตรงกับ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2552: 211) วิจัยพบว่าปัจจัยที่ไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน คือ ครูขาดแคลน ครูสอนไม่ครบชั้น ครูสายผู้สอนย้ายออกบ่อยๆ งบประมาณมีไม่เพียงพอกับความ ต้องการ ความพึงพอใจในผลการทดสอบ ผู้บริหารและครูสายผู้สอนไม่พอใจต่อการทดสอบดังกล่าว เพราะว่าการทดสอบออกมาไม่เป็นไปตามความคาดหวัง จึงทำให้ครูสายผู้สอนไม่พอใจ

ผลการประเมินภายนอกของ สมศ. รอบ 2 มีโรงเรียน 30 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 75 จากกลุ่มตัวอย่าง 40 โรงเรียน ที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน โรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน เพราะว่าขาดแคลนครู ครูสอนไม่ครบชั้น สอนไม่ตรงวิชาเอกที่เรียนมา ไม่มีความพร้อมด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนประกอบกับ เมื่อปัจจัยต่างๆไม่พร้อม การเตรียมเอกสารเพื่อการประเมินก็ไม่พร้อม การตอบคำถามของกรรมการก็ไม่มี

หลักฐานมาอ้างอิงได้ คณะกรรมการประเมินของ สมศ.จึงไม่ผ่านการประเมินดังกล่าว

ผู้ปกครองส่วนมากมีความพึงพอใจต่อการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.88$) ทั้งนี้เพราะโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ผู้ปกครองส่วนมากจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีเมื่อโรงเรียนขอความร่วมมือ

ด้านผลผลิตที่เป็นผลกระทบ จำนวนบุตรธิดาที่ได้ศึกษาต่อเฉลี่ย 16 คนต่อปี ถือว่ามากขึ้นเพราะมีโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาซึ่งตั้งอยู่ใกล้ชุมชน จากการสอบถามเรื่องการส่งบุตรธิดาให้ศึกษาต่อสูงขึ้นในแต่ละครอบครัว พบว่า ผู้ปกครองส่วนมากส่งบุตรธิดา จำนวน 2 คน ให้ได้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น บางครอบครัวแต่มีส่วนน้อยที่ส่งลูก จำนวน 1 คน และ 3 คน ได้เรียนในระดับที่สูงขึ้น ถือว่ามากและเป็นปกติเพราะว่าในครอบครัวปัจจุบันจะเป็นครอบครัวเล็ก มีลูกประมาณ 2 คนต่อครอบครัว จากข้อมูลเด็กนักเรียนส่วนหนึ่งได้ช่วยเหลือครอบครัวในลักษณะของการทำงานบ้านล้างถ้วยล้างชาม เลี้ยงเปิดเลี้ยงไก่ หรืองานเล็กน้อยอื่นๆ ที่อยู่ภายในครอบครัว เด็กนักเรียนเหล่านี้สามารถช่วยเหลือได้เป็นอย่างดี ด้านอบายมุขที่เป็นการพนัน พบว่า มีมากถึงร้อยละ 23.1 การขโมยสิ่งของที่เกิดขึ้นในชุมชนก็มีมากคงเป็นพวกติดการพนันเหล่านี้เข้ามาขโมยสิ่งของส่วนยาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชนตามแนวชายแดนนั้น มีเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาได้เพราะเกิดจากความเห็นแก่ตัวของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นความแตกต่างของบุคคลไม่เหมือนกันทุกคน ซึ่งตรงกับ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2552:214) ได้กล่าวถึงข้อเสนอทางนโยบายว่า คุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ฉะนั้นการพัฒนาการจัดการศึกษาในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาให้มีคุณภาพ ต้องพัฒนาปัจจัยล้อมอื่นๆ ให้เอื้อต่อการพัฒนาการศึกษาด้วย ภาคส่วนต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชนจึงต้องร่วมมือกัน หน่วยงานของรัฐเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ ประสาน ส่งเสริมหน่วยงานจากภาคส่วนอื่นๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

จรัส พุ่มเพชร. (2549). สภาพการประกันคุณภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ตั้งอยู่ตามแนว ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ครุศาสด

- รมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
ไทยรัฐ. (2554). “เสียดังปิ่นชายแดนไทยเขมร.” (1 ก.พ. 2554, 28-29 เม.ย. 2554, 24 พ.ค. 2554) หน้า 1.
พิสนุ พงศ์ศรี. (2551). เทคนิคการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.
มูลนิธิ พอ.สว. (2551). พระราชสมรดกแห่งปณิธาน. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 1 ม.ค. 2551. จาก <http://www.oknation.net/blog/luu/2008/01/07/entry-1>.
ราชกิจจานุเบกษา. (2550). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. เล่มที่ 124 ตอนที่ 47 ก หน้า 1.
ลัทธิตริมา วาปียะ. (2549). การศึกษาความต้องการความช่วยเหลือของเด็กด้อยโอกาสในพื้นที่ชายแดนไทย กัมพูชา:กรณีศึกษาอำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา)บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
วิทยากร เชียงกุล. (2552). สภาวะการศึกษาไทย ปี 2550/2551 ปัญหาความเสมอภาค และคุณภาพของการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : วี.ที.ซี.คอมมิวนิคเคชั่น.
เสริมศักดิ์ วิชาสารกรณ์. (2552). สภาพการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนชายขอบในจังหวัดชายแดนของไทยที่ติดกับประเทศกัมพูชา. กรุงเทพฯ : วี.ที.ซี. คอมมิวนิคเคชั่น.
สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2551). [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2551. จาก www.niets.or.th.
สันติ นนทศิลา. (2549). พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดศรีสะเกษ . วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2547). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 24 มกราคม 2551. จาก [http:// www.Otepc.net/webtcs/](http://www.Otepc.net/webtcs/).
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). กรอบและแนวความคิดการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 24 มกราคม 2551. จาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=139>
สำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา (สมศ). (2548). สรุปผลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน(รอบแรก พ.ศ. 2544 - 2548). [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 24 มกราคม 2551. จาก [http:// www.onesqa.or.th](http://www.onesqa.or.th).
สุวิมล ว่องวานิช. (2546). การประเมินผลการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 : พหุกรณีศึกษา. ภาควิชาวิจัยการศึกษา (การวิจัยการศึกษา)บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
อรรด ปราบริปูตลุง. (2553). ตัวแปรเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้อำนวยการโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อระดับคุณภาพการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปริญญา นิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
Stufflebeam, D.L. (1971). Educational Evaluation and Decision-making. Illinois : Peacock Publishers.
Sudman, Seymour. (1976). Applied Sampling. New York : Academic Press.